

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра аквакультури та прикладної гідробіології

РИБАЛЬСТВО

Методичні вказівки

з навчальної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура»

Біла Церква
2022

УДК 619:639.3.09(076)

Рекомендовано до друку
методичною комісією університету
(Протокол № 6 від 07.04.2022 р.)

Укладачі: Куновський Ю.В., канд. с.-г. наук, асистент;
Олешко О.А., канд. с.-г. наук, доцент;
Олешко В.П., канд. с.-г. наук, доцент;
Гейко Л.М., канд. с.-г. наук, доцент;
Жорова А.В., асистент;

Рибальство: Методичні вказівки з навчальної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» / Ю.В. Куновський, О.А. Олешко, В.П. Олешко, Л.М. Гейко, А.В. Жорова – Біла Церква, 2022. – 13 с.

Рецензент:

Гриневич Н.Є., зав. кафедри іхтіології та зоології БНАУ, доктор вет. наук,
професор

© БНАУ, 2021

ВСТУП

У системі підготовки фахівців вищого навчального закладу навчальна практика є невід'ємною складовою. В системі практичної підготовки вона становить важливу та обов'язкову ланку у підготовці висококваліфікованих фахівців до майбутньої практичної діяльності.

Основним завданням навчальної практики є закріплення теоретичних знань, набутих під час лекційних і практичних занять, формування первинних професійних умінь і навичок з навчальних дисциплін циклів природничо-наукової та професійно-практичної підготовки, ознайомлення з особливостями майбутньої спеціальності, підготовки до проходження професійної (фахової) практики, а також придбання і поглиблення професійних навичок і вмінь зі спеціальності, закріплення, розширення і систематизація одержаних у вищому навчальному закладі знань на основі вивчення ринкової економіки, придбання практичного досвіду з наукової організації праці і управління конкретного підприємства, закладу, установи, організації, вирішення виробничих задач, а також збір матеріалів про конкретний об'єкт, які необхідні для виконання кваліфікаційної роботи (проекту) та складання державного екзамену.

Змістом практики є оцінка регіональних природних умов (геологічних, геоморфологічних, гідрологічних, метеорологічних тощо), ННДЦ БНАУ, навчально-ознайомлювальні практичні дослідження у різних регіонах України. Навчальна практика може проводитися з окремих дисциплін або комплексно як тривалими концентрованими періодами в межах навчального року, так і чергуванням з теоретичними заняттями по днях, тижнях тощо. Тривалість робочого дня здобувачів вищої освіти під час навчальної практики на навчально-допоміжних об'єктах навчального закладу становить 6 - 8 академічних год, а на підприємствах - згідно з чинним законодавством.

Навчальна практика з дисципліни «Рибальство» спрямована на вдосконалення практичних навичок і умінь в роботі за обраною спеціальністю, здобуття студентами глибоких знань про особливості лову різних видів риб, специфіку їх поведінки в різні періоди року, сучасні знаряддя та методи лову риб в сучасних екологічних та економічних умовах, а також закріплення теоретичних та практичних знань, отриманих студентами за час навчання, і є заключною частиною навчального семестру третього року навчання освітнього рівня «бакалавр».

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна практика з дисципліни «Рибальство» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» є продовженням навчального процесу підготовки бакалаврів.

Навчальна практика з іхтіології призначена для студентів III курсу спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура» і складена на основі Робочого навчального плану для даної спеціальності і “Положення про проведення практики студентів ВНЗ України”.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики.

Метою вивчення дисципліни «Рибальство» є формування практичних умінь, що необхідно для успішного формування уяви студентами теоретичних і практичних знань основних питань сучасного стану сировинної бази рибної промисловості та освоєння різноманітних способів та процесів вилову риби. Особлива увага приділяється вивченню закономірностей розподілу у водному середовищі основних видів промислових риб, які є базовими для рибної промисловості, як для нашої держави та і у світовому промислі.

Завдання навчальної практики.

Завданнями навчальної практики згідно з її метою є:

- вивчати біологічні характеристики поведінки та будови промислових видів риб, та об’єктів аматорського та спортивного лову для ефективного ведення їх вилову у водоймах різного типу;
- отримання практичного досвіду з підбору необхідних сітко-оснащувальних матеріалів таких як канати, троси, важки, поплавки, сіткове полотно, нитки тощо, та розраховувати його кількість для різних знарядь лову;
- опанування уміння вибирати необхідні місця, проводити набір, лов та вибирання активних та інших знарядь лову риб на відкритій воді;
- навчитися за допомогою технічних засобів проводити розвідку промислових скупчень риб;
- вивчати господарсько-економічне та соціальне значення аматорського та спортивного рибальства;
- навчитись виготовляти спорядження, інвентар, принади, для аматорського і спортивного рибальства;
- вивчення основних положень та правил проведення аматорського та спортивного рибальства.
- оформлення отриманих експериментальних матеріалів та складання звіту навчальної практики.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію і контроль навчальної практики з рибальства несе деканат екологічного факультету. Відповідальність за проведення і навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра аквакультури та прикладної гідробіології.

Навчальна практика з рибальства проводиться на базах практики, які відповідають вимогам робочої програми та профілю підготовки здобувачів вищої освіти.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- перед початком контролює підготовленість баз практики та вживає відповідних заходів до прибуття студентів-практикантів на практику;

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику: інструктаж з охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії про порядок проходження практики, видає студентам практикантам під розпис необхідні документи (програми, щоденник, календарний план, методичні вказівки чи інші), перелік яких встановлює НПП кафедри);

- повідомляє студентам про систему звітності з практики, а саме: зміст звіту, виконання завдання, підготовка звіту;

- забезпечує високу якість її проходження згідно з програмою.

Студент під час проходження навчальної практики з дисципліни «Рибальство» зобов'язаний:

- до початку навчальної практики у керівника практики від кафедри одержати консультації щодо оформлення всіх необхідних документів, самі документи (завдання, перелік матеріалів, необхідних для проходження практики, методичні вказівки тощо), а також інструктаж з охорони праці та техніки безпеки з оформленням у встановленому порядку;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівника (керівників);

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- вести щоденник, в якому занотовувати види і обсяги виконаної роботи, записувати необхідний цифровий матеріал, робити ескізи, замальовки тощо;

- вчасно представити керівнику практики звіт з додатками і здати залік з практики.

Під час проведення навчальної практики студенти знайомляться із специфікою рибальства на водоймах різного типу. Польові експедиції та екскурсії чергуються з лабораторними заняттями, де студенти опановують прийоми та методи обробки зібраних матеріалів. У перші дні практики студенти отримують завдання для самостійної роботи, котрі виконуються під час проходження практики. За матеріалами самостійної роботи студенти оформляють робочий щоденник.

Основний підсумок навчальної практики полягає в набутті студентами теоретичних і практичних знань з типової різноманітності знарядь лову, необхідних матеріалів та технологій побудови цих знарядь, опануванні різних способів лову та основних принципів рибальства. За час практики студенти освоюють основні методичні прийоми роботи в реальних умовах з різними видами риб, набувають в практичних умовах загальних понять, що до промислової розвідки скупчень риби, механізацією риболовних процесів, ремонту та зберігання знарядь лову. Студент повинен знати та вміти оцінювати можливість використання необхідного знаряддя лову і обрати знаряддя для лову конкретних видів риб, розраховувати потребу у сіткових та оснащувальних матеріалах, знати технологію побудови знарядь лову та проводити їх ремонт, здійснювати промислову розвідку та набути навиків з основ рибогосподарського нагляду за здійснення рибальства в різні кліматичні періоди та ведення відповідної документації; оформлення отриманих експериментальних матеріалів та складання звіту навчальної практики.

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Вид робіт	Місце проведення	Тривалість, годин
1.	Ознайомлення з метою і завданнями навчальної практики та веденням щоденника навчальної практики. Інструктаж з охорони праці і техніки безпеки. Визначення основної термінології з дисципліни рибальство (Глосарій).	База практики	6
2.	Визначення основних положень та правил проведення аматорського та спортивного рибальства.	База практики	6
3.	Підбір необхідних сітко-оснащувальних матеріалів таких як троси, важки,	База практики	6

	поплавки, сіткове полотно, нитки тощо, та розрахунок їх кількості для різних знарядь лову.		
4.	Опанування умінь вибирати необхідні місця, проводити набір, лов та вибирання активних та інших знарядь лову риб на відкритій воді.	База практики	6
5.	Проведення за допомогою технічних засобів розвідки промислових скупчень риб	База практики	6
6.	Виготовляти спорядження, інвентар, принади, для аматорського і спортивного рибальства.	База практики	6
7.	Виготовляти спорядження, для промислового рибальства.	База практики	6
8.	Визначення видового, розмірного, статевого та вікового складу риб в уловах	База практики	6
9.	Визначення основних груп промислових риб, молюсків, промислових ракоподібних, промислових водоростей	База практики	6
10.	Аналіз впливу різних способів рибальства на стан іхтіофауни України. Правила оформлення отриманих експериментальних матеріалів та складання звіту навчальної практики.	База практики	6

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики повністю оформлений письмовий звіт і щоденник практики студент подає на рецензування керівнику практики від кафедри. Після перевірки письмового звіту і щоденника практики керівником практики від кафедри проводиться його захист у вигляді заліку в межах питань гарантованого рівня знань перед комісією (призначеною завідувачем кафедри).

Результати навчальної практики, враховуючи якість знань, повноту і обсяги зібраного матеріалу згідно з звітом, щоденником практики і відповіддю студента на захисті є підставою отримання заліку.

Отримання незадовільної оцінки веде за собою повторне проходження студентом навчальної практики, при виконанні умов, визначених університетом.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Для того, щоб звіт про навчальну практику був виконаний вірно та заслуговував високої оцінки, студенту необхідно детально ознайомитись з програмою навчальної практики, що наведена вище, ретельно розглянути питання, що висвітлюються в кожному розділі. Даючи послідовні, зрозумілі відповіді на ці питання можна сформулювати повну та цілісну картину про стан справ в галузі рибництва. Матеріал потрібно викладати стисло у зрозумілій формі. В кінці кожного розділу обов'язково слід зробити аналіз даного напрямку, сформулювати висновки та внести свої пропозиції щодо покращення існуючого стану. Кожен новий розділ починається з нової сторінки.

Основні редакційні вимоги. Звіт про навчальну практику повинен бути розміщений на аркушах формату А-4. Звіт повинен містити:

- титульний аркуш (додаток 1);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Сторінки повинні мати поля (незалежно від того рукописний текст чи друкований), мм: ліве - 30, праве - 10, верхнє - 20 і нижнє - 25. Не допускається вживання загальноприйнятих скорочень типу РР (рослиноїдні риби) тощо, за винятком таблиць. Числа до десяти за відсутності розмірності (г, т, мл і ін.) у тексті записують словами, а більше десяти – цифрами. Дроби записують тільки цифрами. Числа з розмірністю записують цифрами (10 м², 20°С, 1-2 кг з розрахунку на 100 кг живої маси тощо). Слід дотримуватись прийнятих скорочень одиниць виміру фізичних чи інших величин (мкг, мг, г, кг, ц, т, мм, см, м, км, с, хв, год, корм. од. та ін.).

Усі сторінки (включаючи сторінки з рисунками, таблицями, фотографіями) нумеруються по порядку, починаючи з титульної. Номер проставляється посередині нижнього поля, починаючи з третього.

Титульний аркуш оформляється за прийнятим зразком.

Зміст подають на початку звіту. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

Вступ розкриває сутність роботи стан задачі та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки, обґрунтування необхідності проведення роботи, обґрунтовують актуальність та доцільність роботи. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне.

Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуваннями застосованих методів досліджень. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі результатів.

В розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень; експериментальну частину і методику досліджень; відомості про проведені дослідження; аналіз і узагальнення результатів досліджень.

Висновки викладають найбільш важливі результати, одержані при виконанні роботи, які повинні містити формулювання розв'язаної задачі, її значення. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо використання здобутих результатів.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

Список використаних джерел слід розмішувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні звіту), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів збібліотечної та видавничої справи.

Додатки. За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
 - таблиці допоміжних цифрових даних;
 - протоколи і акти випробувань, впровадження, розрахунки;
 - інструкції і методики, які розроблені в процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

7. ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Заповнення щоденника студентом під час проходження навчальної практики є обов'язковим та відбувається щоденно. Щоденник заповнюється акуратно, в короткій стислій формі, після заповнення він разом із звітом по практиці здається на кафедру.

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика вважається студентом виконаною за наявності:

1. виконаного завдання;
2. звіту, оформленого згідно вимог;
3. щоденника з результатами проведених робіт, включаючи відгук керівника;
4. захисту звіту та отримання заліку.

НАВЧАЛЬНА ТА НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Круглороті (Cyclostomata). Риби (Pisces) / [В. Л. Булахов, Р. О. Новіцький, О. Є. Пахомов та ін.] – Д.: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2008. – 304 с.
2. Головне управління статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: // <http://ukrstat.gov.ua>
3. Кресіна І. Основні тенденції розвитку рибної галузі в Україні // Біопром. – 2008. – № 11. – С. 34-39.
4. Кузнецов Н.И. Современный справочник рыболова / Н.И.Кузнецов – Донецк: ООПКФ «БАО». 2002 – 480 с.
5. Микитюк П.В. Присадибне рибництво та любительське рибальство. – К.: Бібліотека ветеринарної медицини, 2000. – 111 с.
6. Новиков Н.П. Серобаба И.И. Стратегия использования биоресурсов Черного моря на современном этапе. Керчь: «Рыбное хозяйство Украины», 2001. – 56 с.
7. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
8. Сербов М.Г., Шекк П.В. С 32 Організація спортивного і любительського рибальства та створення культурних рибних господарств: Підручник/ М.Г. Сербов, П.В. Шекк. – Х.: ФОП Панов А.М., 2017. – 484 с.

Додаток
(форма титульної сторінки)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Екологічний факультет
Кафедра аквакультури та прикладної гідробіології

ЗВІТ

про проходження навчальної практики
з дисципліни «Рибальство»

Керівник навчальної практики:

посада _____

П.І.Б. _____

підпис _____

Склав(ла):

Студент(ка)

____ курсу ____ групи

П.І.Б. _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	4
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	5
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	6
ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	7
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	7
ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	9
ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	9
НАВЧАЛЬНА ТА НОРМАТИВНА ЛІТЕРАТУРА	10
ДОДАТКИ	11

РИБАЛЬСТВО

Методичні вказівки

з навчальної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура»

Куновський Юрій Володимирович
Олешко Олександр Анатолійович
Олешко Валентина Петрівна
Гейко Леонід Миколайович
Жорова Анна Вікторівна